

Karcinom děložního hrdla v ČR: Zachráníme 400 žen ročně?

Obsah tiskové zprávy:

- GO Day 2019: šířme osvětu společně!
- Jak se nám v prevenci daří?
- Screening s přesnější metodou HPV DNA
- Proočkovanosť nebezpečně klesá, varují odborníci

Praha, 20. září 2019 – *Zákeřnosť zhoubného onemocnění děložního hrdla spočívá především v tom, že se dlouho nijak neprojevuje. Když pak začne tělo na onemocnění upozorňovat prostřednictvím příznaků, jako je bolest či krvácení, je léčba značně komplikovaná – jedná se většinou o pokročilý stav.*

Aby bylo možné toto onemocnění úspěšně léčit, je nutné jej zachytit v počátku vzniku, nejlépe ještě ve stádiu takzvaných předrakovinových změn. Možnosti diagnostiky i léčby raných stádií tohoto onemocnění výrazně pokročily, zároveň jejich úspěšné uplatnění vyžaduje značnou součinnost žen s jejich lékaři. Raná, tedy vyléčitelná stadia, jsou vzhledem k absenci zjevných příznaků odhalitelná výhradně metodami diagnostického vyšetření děložního hrdla.

Přestože vinou tohoto onemocnění zemře v ČR v průměru jedna žena denně, mají odborníci pro české ženy dobré zprávy: **Díky moderním metodám prevence dostupným i v naší zemi a poctivé docházce na preventivní prohlídky spojené s HPV DNA testací se může karcinomu děložního hrdla vyhnout téměř každá Češka.**

Pro to, aby každá žena věděla o tomto onemocnění všechny podstatné informace a mohla se proti němu účinně bránit, je zásadní osvěta. V České republice se jí věnují [Pacientská organizace Veronica](#) a obecně prospěšná společnost [ONKO Unie](#). „Pacientské organizace jsou jedním ze stěžejních partnerů v odborné diskusi, protože umožňují pacientům v nelehkých situacích nejen sdílet zkušenosti mezi sebou, ale také pomáhají měnit zaběhlé procesy, připomínají zákony, a hlavně se podílejí na prevenci. Jsou tak ideální platformou, skrze kterou mohou odborníci snadněji předávat veřejnosti nejnovější medicínské poznatky ve srozumitelné podobě. Prevence je totiž základním kamenem nejen zdraví, ale díky včasnému záchytu i případné léčby,“ uvedl ministr zdravotnictví ČR Adam Vojtěch.

GO Day 2019: šířme osvětu společně!

PO Veronica, nadační fond Hippokrates a ONKO Unie zapojily 20. září 2019 Českou republiku do celosvětové iniciativy GO Day, tedy dne osvěty o nádorech ženských pohlavních orgánů. Během něj se ve 22 zemích světa setkávají zdravotníci, pacienti a jejich blízcí i široká veřejnost u společných sportovních aktivit, aby upozornili na nutnost prevence a vyjádřili solidaritu těm, kdo s chorobou bojují. V Praze se jednalo o cyklojízdu, nad kterou převzal záštitu ministr zdravotnictví ČR Adam Vojtěch a podpořila ji také eurokomisařka Věra Jourová. „Nejen jako ambasadorka Nadačního fondu Hippokrates, ale také jako žena a matka, věřím v důležitost osvěty a prevence. Je důležité si

připomínat, že některým zhoubným onemocněním lze předcházet a věřím, že Fialovým zářím a cyklojízdou zahájíme smysluplnou tradici,” doplňuje Jourová.

Další osobnosti se připojily k fialovému pelotonu cyklistů, mezi nimi například manželský pár herců Barbora a Jan Šťastní. *„Je mi velmi důležité udělat si čas na to, abychom o prevenci mezi sebou mluvili. Mnoho lidí o všech současných možnostech neví – není to jejich vina, že by se nezajímali, ale v dnešní době jsme informacemi zahlceni. Proto je dobré, aby každá žena, která se díky osvětě dozví něco nového, předala informace dál – sestře, mamince, dceři... prostě ženám ve svém okolí,” říká Barbora Šťastná.*

Jak se nám v prevenci daří?

Z hlediska předcházení onemocnění má karcinom děložního hrdla výsadní postavení mezi všemi nádory. Na rozdíl od složitě odhalitelných nádorů vaječníků a dělohy máme pro rakovinu děložního hrdla k dispozici celonárodní screening (organizované preventivní prohlídky) a vakcínu, která dokáže předejít infekci čili přednádorovému stavu s více než 90% úspěšností.

V řadě zemí, které mají k dispozici stejné možnosti, jako my v ČR, ale využívají je důsledněji, postupně výskyt tohoto onemocnění klesá s výhledem, že se z něj stane rarita, terminologicky „vzácný nádor“. U nás sice klesá výskyt časných stadií karcinomu děložního hrdla, ale počet onemocnění v pokročilém stavu je zatím stále vysoký. *„Jde především o starší ženy, které nechodí na prevenci ke gynekologovi, a pak přicházejí pozdě. Bohužel se nám nedaří tuto situaci změnit,”* varuje prof. MUDr. David Cibula, CSc., vedoucí Onkogynekologického centra Všeobecné fakultní nemocnice a 1. LF v Praze. Podle údajů ÚZIS na karcinom děložního hrdla umírá nejvíce žen mezi 60. a 70. rokem věku.

Screening s přesnější metodou HPV DNA

Důsledné využívání preventivních vyšetření a nezanedbávání potenciálních příznaků onemocnění je zásadní během celého života. *„Všem ženám, matkám, jejich dcerám, tetám... prostě všem bych určitě vzkázala, ať naslouchají svému tělu a bez odkladu navštíví lékaře již při prvních varovných signálech. Ať také chodí na pravidelné preventivní prohlídky, a to i ženy ve vyšším věku. Ať se nechávají očkovat. Žijeme v hrozně uspěchané době, ale když pak máte v období rekonvalescence čas přemýšlet, jak hekticky žijeme, tak teprve poté si uvědomíte, že zdraví máte pouze jedno,”* vzkazuje paní Vladimíra Fišerová, která zhoubné onemocnění děložního hrdla prodělala ve věku 44 let.

Česká republika realizuje od roku 2007 organizovaný screening karcinomu děložního hrdla v ročním intervalu. Poslední data Národního onkologického registru z roku 2016 však dokládají, že systém není dostatečně efektivní. V absolutních číslech je při srovnání let 2007 a 2016 zaznamenán úbytek o 42 případů úmrtí. Hlavní příčinou nedostatečné efektivity je nízká účast žen na screeningovém vyšetření. Při kalkulaci dvouletého intervalu se sice účast pohybuje okolo 80 %, věkové rozložení však není v cílové populaci mezi 25 a 65 lety stejné, s věkem se postupně snižuje. Další příčinou je nutné hledat i jinde: v použité vyšetřovací metodě.

Cílem cervikálního screeningu je nalezení závažných přednádorových změn. Dosud používanou metodu detekce změn pomocí cytologického stěru je však možné u žen nad 30 let nahradit testem na průkaz DNA lidského papilomaviru (HPV). Test je schopen detekovat ženy se závažnými přednádorovými změnami s vyšší přesností a zároveň o několik let dříve než cytologie. **Negativita HPV DNA testu ve věkové kategorii nad 30 let vykazuje mimořádně vysokou a dlouhodobou negativní prediktivní hodnotu.** Riziko rozvoje těžké přednádorové změny a zhoubného nádoru je u HPV negativních žen při dlouhodobém sledování méně než 1 %.

„Zařazení HPV DNA testu do screeningu karcinomu děložního hrdla u žen nad 30 let je v České republice aktuálně diskutováno v odborných kruzích. K dispozici je dostatek kvalitních zahraničních dat a díky prvním výsledkům české studie LIBUŠE i národních dat, která takovou změnu významně podporují. Test prokazující původce rakoviny – infekci lidským papilomavirem (HPV), je schopen diagnózu přednádorových změn stanovit s vyšší přesností a zároveň o několik let dříve než cytologie. Navíc má test ambice oslovit i ženy, které se screeningu neúčastní, díky možnosti domácího sebetestování,“ uvádí prof. MUDr. Jiří Sláma, Ph.D., vedoucí lékař onkologického oddělení Gynekologicko-porodnické kliniky 1. LF UK a VFN Praha a hlavní odborný garant studie LIBUŠE.

Proočkovanost nebezpečně klesá, varují odborníci

V ČR je dostupné očkování vakcínou proti původci onemocnění karcinomem děložního hrdla, lidskému papilomaviru. Navzdory rozšířené domněnce, že je očkování určené jen mladým lidem před zahájením sexuálního života, se mohou očkovat ženy v jakémkoli věku. *„Očkování může mít zásadní význam u každé ženy, která nesplňuje následující kritéria: už nikdy nebude mít pohlavní styk, anebo bude mít pohlavní styk jen se svým jedním partnerem, a on nebude mít pohlavní styk s nikým dalším. Je pravda, že je ochrana nejvyšší, pokud se očkují dívky před zahájením pohlavního života. Proto je národní vakcinační program nastavený na dívky mezi 13-14 lety. Ale i u zralých žen je ochrana stále velká. U mladých dívek se riziko snižuje o více než 90 %, u žen ve vyšším věku o 50 %. U žádného jiného nádoru zatím nemáme takovou možnost, snížit riziko vzniku o polovinu,“* říká prof. MUDr. David Cibula, CSc.

Přestože odborníci na základě četných studií potvrzují bezpečnost vakcíny proti HPV, objevují se ve společnosti a v médiích opačná tvrzení, která vedou k mystifikaci veřejnosti a nebezpečnému poklesu zájmu o očkování. V důsledku toho proočkovanost proti papilomavirům od roku 2012 do roku 2017 významně klesá (z 76 % na 64 %). *„Klesající proočkovanost je významným zdravotním problémem a v oblasti očkování je v současnosti velký prostor pro zvyšování zdravotní gramotnosti obyvatelstva. Dle dat z ÚZIS z roku 2017 jsou také značné rozdíly v jednotlivých krajích. V Ústeckém kraji dosahuje téměř 74 % a naproti tomu ve Zlínském kraji nepatrně přesahuje 50 %. Každý rodič, který chce pro své dítě to nejlepší, by měl před nepodloženými poplašnými zprávami dát přednost názoru odborníků a své děti nechat očkovat,“* apeluje prof. MUDr. David Cibula, CSc.

Pozitivním faktem nicméně je, že nově dostupná data ÚZIS také ukazují na významný růst počtu očkovaných chlapců. V roce 2018 bylo proti HPV z veřejného zdravotního pojištění očkováno 7 988 chlapců, kteří dosáhli 13 let, v roce 2018 to bylo 10 990 chlapců. Je zde jasně patrný vliv hrazení očkování z veřejného zdravotního pojištění.

*** * * konec tiskové zprávy * * ***

Pro další informace kontaktujte:

Michal Večeřa | communications manager
 michal.vecera@addicts.cz | +420 778 757 006
 POZNÁMKY: